

visoko priklado. Letos so se pa občani občine Škofjavske za proračun Okornov za l. 1885. nekoliko bolj zanimali in oporekali previsokemu nedostatku. Dne 2. januarja t. l. je namreč občinski odbor pretresoval ta proračun in spremenil Okornov proračun tako le: Dohodke je zvišal od 383 gld. 82 kr. na 473 gld. 57 kr., stroške pa znižal od 1699 gld. 13 kr. na 1442 gld. 38 kr. Nedostatek se bode pokrila z 8%no priklado, ki je nekoliko nižja od Okornih 20%nih. Potrebni pojasnil o svojem proračunu Okorn odboru ni mogel dati, bil je ves zmešan in videlo se je, da Okorn ni zmožen voditi občinskih poslov brez izurjenega tajnika. Glede svoje remuneracije pritoževal se je Okorn, da je v razmeri z mnogimi njegovimi poti zelo nizka. Na to mu nek odbornik očita. „Kdo pa te je najel, da si šel k Erjavcu za Šulverein pridigovat?“ Mej drugim je odbor jednoglasno sklenil, da naloženi občinski denar iz Celjske hranilnice vzame in naloži pri drugih zavodih, ki dajajo više obresti, namreč pri posojilnicah! (Tako je prav, „svoji k svojim“; to bodi vzgled drugim narodnim korporacijam, upraviteljstvom, društvom in posamičnim narodnjakom. Opom. ured.) (Slov. Narod)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar nekoliko boleha, ker se je prehladil. — Naslednik škofu Rudigierju imenovan je baje kanonik dr. Pilz v št. Pöltnu, doma iz Linške škofije. — Iz državnega zbora poročajo, da se ne dajo zopet voliti trije odlični poslanci: grof Hohenwart, grof Henrik Klam-Martincec in vitez Groholski. Poslanec dr. Mežnik je posojilnice rešil pretečega jim obdačenja, ki bi jih bilo kar uničilo. Judi časnikarji so bili tako nadležni, da so za poslanci kar v zbornico lazili. Predsednik jih zavrne, a sedaj se kujajo ter nečejo nič prihajati in tudi ničesar o državnem zboru poročati. — Poljaci so sklenoli 5. aprila napraviti veliko procesijo h grobu sv. Metodija. Vodil jih bode nadškof Sembratovič. Nekaj podobnega nameravajo tudi Hrvati pod vodstvom škofa Strossmajerja. In Slovenci? — Pri volitvah za trgovinsko zbornico v Budejovicah zmagali so Čehi, kar nemške liberalce silno skeli. — Korošci delajo priprave za veliko deželno razstavo v Celovcu. — Italijani v Trstu so sklenoli posebno učiteljsko osnovati, ki bi 5000 gld. vsako leto stalo. Slovenske okolice poslanec g. Živic se je temu krepko upiral, češ da je to potrata, ker je itak v bližnjem Kopru tudi za Lahe prirejeno državno učiteljsko. — V Gorici je posebno katoliško-konservativno društvo, katero skuša miriti Italijane pa Slovence ter v obeh narodih gojiti avstrijsko domoljubje. Pri volitvah za občinski odbor v Pingente so Hrvati

prvič zmagali, do sedaj so Lahi tam gospodarili. — Vogerski državni zbor sedaj zboruje v Budimpešti. Poslanci napadajo pravosodnega ministra Pavlerja, češ, da je on kriv velikim neredom pri sodnijah. Bržčas bode minister moral odstopiti.

Vnanje države. Nemški Bismark name-rava colnino ali carino tujemu zrnju povzvišati. S tem bodo zraven Amerikancev najbolj zadeti Rusi. Toda ti so si že pomagali ter navrgli silno colnino zlasti nemškim tkaninam, židi, vinu. — Rigajsko nadškofovsko cerkvo so ruski anarhisti ali nihilisti z dinamitom raznesli. — Državni zbor nemški je sprejel nasvet Windhorstov, da se prekliče postava zoper katoliške mešnike, ki v prognanstvu živijo. — Francoski freimanrer Bert je nasvetoval vse cerkveno premoženje pobrati, je pa z nasvetom v zbornici poslancev propal. — Italijani so nekaj časa z Bismarkom držali pa se naenkrat izmuznejo in smuknejo k Angležem in grabijo sedaj po naselbinah v Afriki: Assad, Beilul že imajo, Masavo pa kmalu pograbi. — Na Španskem bili so zopet potresi, ki so veliko škode učinili. — V Sudanu tepejo se Angleži zopredom z Mahdijem, general Stewart je hudo ranjen, naslednik mu Wilson je prodril v Hartum z ladjami; vendar mesta Metamneh ni mogel vzeti in je Nilovo pobočje v oblasti Mahdija. Palo je že veliko Angležev; se ve tudi mnogo njihovih sovražnikov, pa teh je kakor listja in trave. — V Tonkingu zbirajo Francozi čedalje več vojske; tudi mornarstvo se množi, kmalo bo tam 24 ladij, 280 kanonov in na ladijah 7000 mož. Krvavi boji utegnejo se tam vsaki čas pričeti.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Metod, apostol Slovanov.

(Po spisu A. Fekonje v letopisu 1884 Matice slovenske)

II. Za kralja frankovskega, Hilberta, pride sv. Rupert ali Ruodbert (Ropert), rojen iz kraljevske rodbine Merovejske in škof v Wormsu ob Rheinu, v Regensburg ali Režno, to pa na prošnjo bavarskega vojvode Theodona. Tega tudi krsti. Zatem se pelja po Donavu do starega Lavreaka; a potem ukrene k razvalinam starodavne Juvavije. Ondi pozida s pomočjo bavarskega vojvode cerkvo na čast sv. Petru in samostan benediktinski, kder nastavi menihov iz Wormsa. Pozneje pozida še samostan za nune, kojim prva prednica je bila rojakinja mu, sv. Erntruda. Okoli teh poslopij vzdigne se iz starih razvalin novo mesto, imenovano Solnograd ali Salzburg. Sv. Rupert tukaj stoluje od l. 536 do 574, v katerem leti je ta slavni prvi škof salcburški umrl. Pravijo, da je sv. Rupert tudi potoval mej Slovenci in

prišel celo v Celje, kder bi bil postavil cerkvico nad grobom sv. Maksimilijana ter povrnilvi se v Lavreak seboj tje prinesel večji del ostankov celjskega mučenca, koje so baje pozneje spravili v Passau, to pa ni utemeljeno.

Z ustanovljenjem stolice škofovske salcburške je pa temelj položil uspešnemu pokristijanjanju Slovencev do Save, Drave in Dunava. Največ je storil v to svrhu 8. njegov naslednik škof Virgilij, prav za prav Feargil, rodom Irez iz samostana Hy na otoku Jona. Škofovati je začel l. 767. Mož bil je tako vnet, da ga smemo imenovati apostola, zlasti koroških Slovencev.

V Salcburgu je ustanovil apostolsko šolo, kder so se misijonarji na svoj posel pripravljali, zvečinoma menihi benediktinci. Tem je ustanovil več novih samostanov, ki so bili trdnjave misijonarjem.

Takšni samostani so bili: Altah za Passavo, Kremsmünster, Maximilian-Zell (Maksimilijanovo-Selo) v Pongavi, Liihen na Tirolskem in Šarnice. Tega samostana opat Hato je postal Brizenski škof in raztegnil uplivanje brizenske škofije globoko mej Slovence na Tirolskem, Koroškem in Kranjskem. Pozneje so bili ustanovljeni še samostani: sv. Andraž v Lavantskeji dolini, Admont, Mölk, Lielienfeld, Runa, Borova itd. Na Koroško je Virgil odposlal okrajnega škofa Modesta na prošnjo slovenskega vojvode Hotimira in mnogo mešnikov. Modest, rodom Irez, stoloval je v Gospej-Sveti, pozidal cerkvo sv. Petra v Gozdu, v Udrimahu blizu Knittelfelda. Kristusu je pridobil zlasti prosto ljudstvo ter umrl l. 760. V Gospej-Svetej kaže blizu altarja sv. Križa kamena plošča, kder počiva.

Plemiči slovenski uvidevši, da s pokristijanjenjem raste bavarsko-nemška sila in Slovenci čedalje bolj v robstvo lezejo, uprli so se tujim misijonarjem. Vzdignejo se torej, iztirajo tujce, podrejo cerkve in pobijejo, kar se jim je upiralo. Zlasti hudi bili so slov. graški plemiči in župani iz okrajev Mariborskega in Celjskega. Toda l. 772. prilomasti bavarski vojvoda Waltung v deželo in zaduši vstane. Od tiste dobe so bili korotanski Slovenci popolnem podjarmljeni. Škof Virgilij pošlje novih misijonarjev, ki razrušene cerkve iz nova pozidajo. Ko je tako krščanska vera pri severozapadnih Slovencih utrjena, umerje škof Virgilij l. 784. Počiva pod velikim altarjem salcburške prvostolnice.

Med tem obrnejo se politične razmere Slovincem še neugodnejše. Zadnji slovenski vojvoda na Koroškem, po imenu Ingo, bil je veren podložnik Bavarcem, a s temi vred kmalu prišel pod vrhovno oblast zmagovitih Frankov. Tem je takrat veleslavni Karol Veliki osnoval najmočnejšo rimsko-frankovsko-nemško cesar-

stvo. Tudi Bavari in Slovenci so se mu pokorovali in je naposled divje Obre uničil Slovence pa je silni vladar ukazal vse pokristijaniti. Nalogo cesarjev ukaz izvršiti prejeli so solnograški škofje takrat v nadškofje povzdignjeni. Oglejski patrijarhi so se temu upirali. Toda Karol Veliki določi Dravo za mejo mej Oglejskim patrijarhatom in solnograško nadškofijo l. 810. Vsled tega so solnograški nadškofje vse med Dravo in Donavom tje doli pod Osek na Vogerskem sebi podredili v cerkvenem oziru.

Do sedaj so torej nemški misijonarji iz Solnograda prišedši pokristijanili Slovence na Tirolskem, Salcburškem, Koroškem, gornjem Avstrijskem in gornjem Štajerskem. Znaprej so krščanstvo širili mej slovensko prebivalstvo proti izhodu. Zaporedom so bili izposlani trije okrajni škofje: Theodorik, Oton in Oswald in mnogo mešnikov, menihov z njimi. Naposled se je nadškof Luipram sam podal v tedajšnjo Panonijo ali zapadno Vogersko, kder sta Pribina pa njegov sin Kocelj ustanovila novo pa od Franko-Nemcev zavisno slovensko državo z glavnim mestom Blatogradom ob Sali blizu Blatenskega jezera.

Pribina, slovački plemič na Moravskem, moral je pred kraljem Mojmirom pobegniti k Nemcem, ki so ga krstili v cerkvi sv. Martina v Treisenmauern na spodnjem Avstrijskem. Dolgo je se klatil po svetu. Naposled mu nemško-frankovski kralj Ludvik podeli kos slovensko-panonske dežele na Vogerskem okolo Blatenskega jezera. Tukaj ob reki Sali v močvirnem zavetju pozida novo mesto s trdnim gradom: Blatograd. nemški: Mosaburg, sedaj Szalavar. Bilo je to okolo l. 840—850. in zaslovelo po celem slovanskem svetu. Menih Hrabar ga imenuje: knjaz Blatenski.

Hvaležno je podpiral salcburške misijonarje. Stavil zaporedom cerkve in samostane. Nadškof Luipram se potrudil k njemu v Blatograd in posveti 24. jan. 850. Bogorodnici novo cerkev, osnuje opatijo sv. Hadrijana in nastavi več višjih duhovnikov, med temi j. bil Dominik, Schwarnagel, Altfried. V zahvalo za častno obiskovanje podelil je Pribina salcburške cerkvi mnogo mest, kmetov (!) in posestev: n. pr. Pečuh, Ptuj, Dornavo, ob Sali 300 kmetov in desetino.

Tudi naslednik Luipramov, nadškof Adalvin je obiskal nižjo Panonijo in Blatograd. Toda okrajnega škofa Oswalda je odpravil, menda je ta hotel na Slovenskem postati neodvisen ali sam svoj škof. Pozidanih bilo je takrat mnogo novih cerkev n. pr. v Dudleipi (?), Ušetini, Businici (Vuzenici?) Betobiji (Ptuji), Stipilibergu, Lindovesi (?), Keisi (Kisek), Uvederesi, Isangrimesi, Beatusesi, Pečuhu, Otokaresi, Stradah, Kartinah, Jablanici, Trebnjem,

Ojstrovici, Vetrinji, Brežah, na Krki, Podkransom, Velikovei itd., katerih vseh imen še sedaj ne moremo prav tolmačiti.

Po smrti Pribinovej vladaril je v Blatogradu njegov sin Kocelj in takrat sta prišla k nam Slovanom naša apostola iz jutrovih krajev, sveta brata Ciril in Metod.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 6. Postaran kmet začel je bolehati, pokliče zdravnika. Ta mu potiplje žilo in reče: Vi ste res bolni, ker ne poznate nobene mere, preveč jeste, pijete, kadite in se jezite. Kmet mu odgovori: gospod, vkljub temu pa jih imam uže 69 let na hrbtu. Zdravnik: tem slabše za Vas, ko bi zmernejši bili, lahko bi uže 79 let doživeli.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so pogorelcem v Trnovcah darovali 300 fl.

(Vabilo.) Kat. pol. društvo v Konjicah napravi pustno nedeljo 15. svečana ob 1/3. uri zbor s tombolo. K udeležbi vabi odbor.

(Kmetijsko podružnico Ormožko) bodeta na občnem zboru v Gradci zastopala g. dr. Geršak in g. M. Robič.

(Iz Ormoža) se poroča, da bodo volitve bojda ovržene, nemčurji se pripravljajo na nove; 15. marca t. l. odpre g. Mikl od sv. Marjete v v svojej hiši v Ormoži na glavnem trgu štacuno. Prodajal bode tudi železo.

(Mariborska čitalnica) priredi v nedeljo 8. t. m. zvečer ob 8. uri koncert z lepim, bogatim vspehom, pela se bode tudi dr. Ipavičeva skladba: Mi vstajamo, in Kdo je mar. Vabljeni so udje in domoljubni Slovenci iz mesta in okolice.

(Slovensko društvo) bode sedanje tri poslance gospode barona Goedelna, dr. Vošnjaka in Božidara Raiča prosilo, naj zopet kandidirajo za državni zbor. Društvu denarničar je g. Jožef Rapoc, hišni posestnik v Mariboru ter se njemu naj dpošilja društvenina.

(Savinjska posojilnica v Žavci) je lani imela 79.293 fl. 71 kr. izdatkov in ravno toliko prejemkov, ves promet značal torej je 158.787 fl. 42 kr. Dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne ima svoj občni zbor ter vabi svoje ude udeležiti se. Volil se bode novi odbor.

(Zgodovina štajerskih Slovencev) je pri pisatelji g. Lapajne-tu v Krškem (Gurkfeld) na prodaj in stane s poštnino vred 1 fl. 30 kr.

(Železniški služabniki), kateri so 21. dec. p. l. zakrivali v Laškem, da sta vlaka trčila skupaj, so obsojeni: Starc na 3 dni, Kögler na 48 ur in Stuske na 24 ur zapora.

(Matica slovenska) je za lanijsko leto izdala Lovčeve zapiske Turgenjevove. Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev, jako zanimivo knjigo, dr. J. Pajekovo, in Letopis, kder se nahajajo sestavki od treh štajerskih Slovencev: dr. Vošnjaka, Andreja Fekonje in dr. Simoniča.

(Kresov) drugi snopič objavlja: Arabela, roman. Pesni, Narodne pripovedke od M. Valjavca, O narodnih pesnih koroških, Literaturne opazke J. Pajkove, Pesem o Hildebrandu, pojasnena od dr. Kreka, Drobnosti. Velja za pol leta 2 gld.

(Škrat), humorističen list v Ljubljani začne 7. t. m. izhajati v novejši obliki in stane 80 kr. za četrt leša.

(Slovana) 3. številka je konfiscirana zavoljo opazke o škofu Strossmajerji in Madjari; 4. številka objavi zato 5 slik.

(Nemci) se okoli Maribora Slovincem vrivajo za šolske ogleda, načelnike šolskih odborov, in če kateri kak krajevar za šolske svrhe stisne, hajd z njim v „cajtinge“, da ga na debelo in široko hvalijo.

(Volk) se je zablodil na Planino, kder je bil ubit.

(Odložen) je občni zbor kmetijske družbe štajerske, ker je predsednik baron Maks Washington zbolel.

(Slovenske menjice) prodava v Ptuji trafikant Blaške na trga sv. Florijana.

(Veselica v Rušah) se je izvrstno obnesla. Prihodnjič obširneje.

(Zbrani lesni trgovci) v Konjicah so sklenoli prositi za železnico od Poličan nad Konjice v Spodnji Drauburg in od Poličan v Slatino.

(Sneg zasul) je na Plešivci pri sv. Lovrenci v Pušavi pet drvarjev. Ni bilo mogoče, rešiti jih.

(Ptujskih „turnarjev“) je vedno menje in nemški listi „jamrajo.“

(Zastrupiti) hotela je z mišnico Jera Lešnik svojega moža, Gregorja Lešnika v št. Jarneji nad Mahreubergom, ko je po 6 letih zopet k njemu na dom prišla. Mož je strup še o pravem času iz sebe spravil in babo sodnji izročil.

(Šmarijska čitalnica) priredi v g. Jagodovičih prostorijah 8. t. m. ob 7. uri zvečer lepo veselico.

(Navolili) so se trtne uši in je ministerstvo njeno dosedanje preganjanje ustavilo. Kmetje bizeljske občine utegnejo še prav imeti, ki niso hoteli verovati na trsno uš.

(Tržne novosti) iz Dunaja poročajo, da je cena teletom 2—3 kr. kilo padla, jednako ovcam, svinje so dražje, zrnje dobiva leži kupcev, cena hmelju Zatiškemu je padla do 115 fl. 50 kilo, mašanceljni veljajo 15—35 kr. kilo.